

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXVI. De Præscriptionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

præter rem principalem etiam concernant instantiam.

Post sententiam ne quidem peremptoriae recte obijciuntur, d. l. Peremptorias, quia post sententiam nemo pulsatur. Excipitur exceptio S. C. Macedoniani, & Velleiani, hæc favore mæherum, illa odio forneratorum, ut & post condemnationem proponantur l. Tamen 11. D. ad S. C. Macedon. quod non tam sententiam impugnent, quam executionem. Est & militi post sententiam excipere permissum, l. C. de luri; & facti ignor. Uti & donatio licet post sententiam opponere beneficium competentie, l. Nofennius 41. §. fin. D. de Re jud. quod non tam sententiae iniustitiam arguat, quam executionis rigorem. Idem quoque videtur dandum patrono, socio, & aliis, quibus est illud beneficium, eadem militante ratione; quæ & habet locum in compensatione l. 2. C. de Compensat. Audicitur & Clericus post sententiam excipiens, c. 3. inf. de Soluz. Quæ ita procedunt, nisi exceptio ante opposita à iudice fuerit rejecta; tunc enim ejus oppositio tamquam injusta non impedit, quominus sententia transeat in rem judicatam, non opposita appellatione, c. suborta 21. in fine inf. de sent. & re jud.

Potest autem quis non una tantum, sed & pluribus exceptionibus uti, quia plures defensiones non sunt prohibita, l. 5. C. h. t. etiam diversis, l. Nemo D. eod. non tamen contrariis, ne videatur opponens sibi contradicere; nisi alternativè proponantur, & conditionaliter ad tollendam contrarietatem, Zak. ad d. l. Nemo Nec obstat, quod actor una actione tantum experiarur, l. Nemo 43. §. 1. D. de R. I. nam ille paratus ad iudicium venit, ideoque apud se recte statuit, qua actione utatur: reus verò ad iudicium imparatus trahitur, qui postea jus suum immerito amittere, si non nisi uno modo passer se defendere.

Exceptioni contraria est Replicatio, qua actor elidit exceptionem rei; si minus iusta appareat, quam ut actionem excludat: cui iterum obijciatur Duplicatio per reum, per quam tolluntur in replicatione objecta. Hanc refutat Triplicatio ex parte actoris, cujus objecta diluuntur per Quadruplicationem rei; & deinceps multiplicantur nomina, quoad objecta hinc inde diluenda veniunt, inf. de Replicat.

Est tamen iudicis modum præfigere, ne recte infinitum abeat.

TITULUS XXVI. De Præscriptionibus. SUMMARIUM.

1. Præscriptio quid?
2. Usucapio quid, & cur introducta;
3. Requiritur I. ad usucapionem possessio.
4. Actioni personali quanto tempore præscribitur.
5. Res mobiles Ecclesia an triennio usucipi possint.
6. Possessio debet esse continuata.
7. II. Desideratur bona fides.
8. Tempus 100. annorum an purget malam fidem?
9. Dubios an recte præscribat?
10. Completæ usucapione scientia rei aliena obliget ad restitutionem?
11. Bona fides necessaria etiam in successore.
12. Mala fides defuncti nocet heredi quoad usucapionem.
13. Quod & procedit iure Canonum.
14. Vitium Prælati non nocet successori.
15. III. Titulus iustus requiritur ad usucapionem.
16. Nec sufficit ritulus putati vici.
17. An titulus sit perbandus?
18. IV. Requiritur res sit præscriptibilis.
19. Beneficium Ecclesiasticum non acquiritur præscriptione.

Exceptionis species est Præscriptio, ut recte subjungatur: * estque nihil aliud, quam exceptio temporis, quo alicuius rei quis possidet, domino eam vindicanti opposita. Inter hanc & usucapionem olim fuisse plures differentias hodie sublatas, patet ex Cod. de Usucap. transform.

Usucapio est adjectio domini per continuationem possessionis temporis lege determinatæ, l. 2. D. de Usucap. Introducta est bono publico, ut certa essent rerum dominia, & litium frequentia impediretur, l. 1. D. de lit. Quæ ratio de & à Canonibus approbata & recepta, atque in foro animæ locum vindicat, si tamen quatuor ad eam concurrant.

Requiritur

3 Requiritur quippe Primò possessio, sive qua nulla procedit præscriptio, c. 3. D. R. l. in 6. & quidem per tempus lege definitum, quod in mobilibus est triennium, in immobilibus verò longum tempus, scilicet decem annorum inter præsentem, viginti inter absentes. Ubi præsentem dicitur, qui in eadem provincia cum adversa parte domicilium habet, ut conveniri possit, sive res ibi sita sit, sive alibi, absens verò, qui in alia provincia domicilium habet, l. fin. C. de longi temp. præscripti. Et hoc quantum ad actionem

4 realem: nam personali non præscribitur nisi longissimo tempore, quod est triginta annorum, tit. C. de Præscript. 30. vel 40. annor. Actioni hypothecariæ non præscribitur nisi spatio quadraginta annorum, l. 7. C. d. i. r. Quod tempus etiam requiritur in præscribendis rebus Ecclesiæ, c. 8. h. t. nisi quod res Romanæ Ecclesiæ gaudeant præscriptione centum annorum, c. Ad audientiam 13. Et 14. hoc tit. Et ibi Abbas num. 12. Et hoc quoad res immobiles.

5 Quæstionis est, An res mobiles Ecclesiæ usucapi queant triennio? R. Verius esse, in his locum habere triennalem præscriptionem; ex ratione, quod jure civiliter generaliter sit dispositum, & jure Canonico nusquam invenitur facta mutatio, ut procedat regula in c. r. inf. de novi operis nuntiat. Nec movere debet, quod jura Canonica passim indistinctè requirant quadraginta annos, nam id accipiendum de rebus immobilibus, secundum jus civile, Jafon. in Auth. Quas actiones n. 4. Cod. de SS. Eccles. Abbas in c. 1. n. 11. sup. de Restit. in integrum. Vid. Covarr. ad c. Possessor de R. l. in 6. p. 2. §. 2. nu. 5. Less. de Inst. Et Iure cap. 6. dubit. 7.

6 Possessio ista sit continua necesse est: nam interruptio, sive naturalis sive civilis, etiam quæ contingit per malam fidem, faciet interrupti præscriptionem, cum, ut mox dicitur, hoc jure requiratur bona fides toto tempore currentis usucapionis. Censetur continuata possessio, non tantum si apud unum permaneat, donec compleatur, verum & si in alium transferatur, sive titulo universalis, sive singulari qua de re Inst. h. t.

7 Secundo, desideratur bona fides, quæ est illa conscientia, excusans possessoris ignorantiam. Et si enim bono publico introducta

sit usucapio, non est tamen æquum pro lubitu cujusque eam procedere. Non est autem satis in principio bonam fidem adesse, secundum leges civiles, uti dictum, Inst. de usucap. sed Canonice requirunt toto tempore adesse, c. fin. h. t. ex ratione, quod quidquid non est ex fide, peccatum sit; eo gravius, quod diutius detinet infelicem animam, c. fin. sup. de Consuet. Scandum autem hac in re decreto Canonum, quia agitur de peccato, quod non dimittitur, nisi restituito ablato, c. Peccatum 4. de R. l. in 6. Ubi nihil proderit longissimum tempus; neque enim hoc purgare potest malam fidem, cum non tollat peccatum, quod uti dictum non tollitur nisi per restitutionem ejus quod alienum esse dignoscitur, d. c. 4.

Quæritur autem, An tempus centum annorum purget malam fidem? R. Covarr. ad d. c. Possessor p. 2. §. 8. n. 5. tradere, aliquos id adfirmare, sed improbandam esse eorum opinionem, quod d. c. Possessor. dicatur possessorem malæ fidei illo tempore non præscribere: & c. Vigilanti §. h. t. nulla antiqua dierum possessio juvare malæ fidei possessorem: item d. c. fin. in nulla temporis parte debere adesse conscientiam rei alienæ. Quæ loca cum contineant universalem negativam, rectè ex iis colligitur ne quidem immemoriali tempore præscribi possit cum mala fide, propterea quod non purgatur mala fides, atque ita semper maneat peccatum, quod ab initio existens vitiat omnes actus sequentes. Covarr. d. §. 2. nu. 5. Abbas in c. fin. n. 15. h. t. Alex. Conf. 113. lib. 1. Ant. Faber lib. 7. Cod. tit. 13. defn. 2. Ut necessarium requisitum semper debeat, cum tempus illud supplete nequeat.

Q II. An dubitans præscribat? R. A. dubitante non rectè inchoari præscriptionem, eo quod in principio requiratur bona fides positive quam non ponit dubium; aliàs exponeret se periculo detinendi rem alienam. Dubium autem superveniens non sistit possessionem inchoatam, præmissa tamen, quantum in se est, omni diligentia super rei veritate: tunc enim procedit Reg. quod in pari causa sit potior possessor. Quo fit, quod præscriptione currente satis sit non intervenire malam fidem, quam non ponit dubium. Covarr. d. p. 2. §. 7. n. 3. Fachin. l. Const. cap. 65.

10 Q. III. Quid si completâ usucapione possessor intelligat rem fuisse alienam? R. Non teneri eum ad restitutionem, cum nequeat dici detineri alienum, cujus per justam legem habet sibi adjectum dominium, quæ à Canonibus approbata etiam in conscientia sibi locum vindicat. Covarr. d. loco p. 3. §. 2. n. 1. Si tamen hæc res alicujus conscientiam distinet, tutius ille restituet, cum & erronea conscientia peccatum ponat in contraveniente, qui non potest dici agere ex fide, etiam si res in se nullum peccatum habeat. Covarr. 1. Variarum resolut. c. 1. num. 2. Vide dicta D. h. tit. num. 60.

11 Bona fides non satis est, in eo sit, qui incipit usucapere; sed & in ejus successore esse debet, sive is sit singularis, sive universalis. Hac tamen differentia, quod ille etiam possit usucapere, licet auctor ejus non potuerit; hic verò usucapere nequeat, si auctorem ejus impediverit mala fides. Insti. de usucap. §. diutina. Ratio diversitatis est, quod ille non representet personam defuncti, non succedat in ejus vitium, sed sua fide nitatur; hic verò representet, & in omne jus defuncti succedat, l. Cum hæres D. de univers. & temp. prescrip. Ut rectè dicat Imp. in l. Vitis C. de acquir. poss. vitia possessionum à majoribus contracta perdurare, & successorem auctoris sui culpam comitari, quod omnino est extra controversiam, quando hæres vult uti accessione defuncti.

12 Questio est, An à se inchoando possessionem perficiat hæres usucapionem, non obstante mala fide, quæ in defuncto fuit? R. Verius esse, non prodesse illi tempus, etiam in casu, quo non vult uti accessione defuncti, cum dicta loca loquantur simpliciter, & nitantur eo, quod representet defuncti personam & vitium; representat autem etiam non utendo accessione. Ut limitatio ista, nisi velit uti accessione, sit præter mentem legum, cum nihilominus sit hæres, & à defuncto causam habeat. Ut rectè dicatur d. l. Cum hæres, exordium bonæ fidei rationem non tueri. Et facit, quod habet l. 4. §. hæres D. de usucap. hæredam ignorantia sua non excludere vitia defuncti; quod tamen dicendum esset, si à se inchoando possessionem posset perficere usucapionem, & rem suam facere. Covarr.

d. p. 2. §. 9. Vide dicta plenius ad D. h. tit. num. 62.

Q. An idem procedat jure Canonico? R. dicendum esse; tum quod hæc in parte nulli inveniuntur Canones recedere à jure civili, & procedat decisio cap. 1. inf. de novi operum riat. & regula jure civili recepta, quod non possit præscribere hæres id, quod non potest præscribere defunctus, quia personam & vitium ejus representet secundum dicta loca; tum quod teneatur hæres exonerare defuncti conscientiam c. fin. de sepult. Et licet persona defuncti non inficiatur delicto defuncti, non potest tamen dari justum initium, cum à defuncto ludo habeat, atque ita vitiosum, ut ille habeat & ita expresse tenet Abbas, in c. 2. n. 3. & c. diligenti n. 29. ubi vide addit. h. t. quem & alibi quuntur. Et rectè, cum nec hoc jure possit duci separatio possessionis, quæ fuit penes heredem, ab ea, quam habuit defunctus, quæ permutaret causam suæ possessionis, quod non est licitum. Ubi excipitur hæres, qui inventum confecit; nam ea res non minus facit hæres representare personam defuncti, ejusque vitium cum nihilominus sit hæres, Covarr. d. §. 9. Et hoc ita accipiendum, quando in defuncto fuit vera mala fides, non etiam si præscripta aut ficta tantum. Covarr. ibid. n. 7. Quod si res aliunde quam à defuncto titulum habeat, non obstat ei mala fides defuncti, cum ea jure non utatur, l. an vitium §. 1. D. de divors. & temporal. prescrip.

Q. An vitium defuncti Prælati successorem impediat? R. Minimè, cum non succedat in vitium defuncti, sed novum consequatur ex nova translatione; ut nec vitium impediat, atque teneatur causam impedimenti, cesset & impedimentum, ut tradit Abbas, in c. 2. n. 8. & c. 4. n. 3. Felin. d. c. 4. n. 6.

Tertio, desideratur Titulus, qui est causa possessionis, seu jus, quo aliquid potest detur, habile ad dominii translationem, & tradens foret Dominus, cujusmodi est emptio, donatio, dos, legatum, & similes tituli, de quibus D. & Cod. hac in materia. Hanc desideravit, quod injustum videretur non præcedente justa causa, pro cujusque actibus procedere usucapionem. * Ubi non testatur putare aliquem, quod justo titulo possideat.

si verò titulo careat, secundum Justinianum *Instit. de usucap. §. error.* Cujus dictum procedit si ex ea causa, quæ putabatur subesse, possessio non sit tradita, sed alio modo possessor eam nactus, ultro sibi hanc opinionem cepit, ut falso existimet sibi donatum, legatum, l. 1. *D. Pro donato.* Nam si ex ea causa res tradita sit, veluti si hæres ex causa legatorem tradiderit, quæ non erat legata accipienti bona fide curret usucapio, d. l. 1. *Et l. Quod vulgo 11. D. Pro emptore.* Ratio est, quod hoc in casu sit error probabilis, non etiam in illo. Et hoc ita in errore facti, & quidem alieni, in quo tolerabilis est ignorantia; nam error juris usucapionem non parit, l. *Nonnuquam 31. D. de Usucap.*

17 Quæritur autem. An titulus hic sit probandus? R. In longissimi temporis præscriptione non aliàs probandum esse, quàm si præscribenti obset jus commune, aut præsumptio Canonis, *et eod. in 6. Exemplum est in c. 7. h. 1. Et c. Cum contingat 9. inf. de Decimis.* Immemoriale tempus à tituli ostensione liberare, ex eo patet, quod sit locus constituti, d. e. 1. *eod. in 6.* Longum tempus non facit pro titulo præsumi, sed ille probandus est, cum d. e. 1. tantum loquatur de longissimo tempore, quod facit pro titulo præsumi. Clarus §. *Fendum 9. 19.*

18 IV. Requiritur, res sit talis, quæ præscriptionem non refugiat; quo modo non acquiruntur possessione res filii, §. *res filii. Instit. de Usucap.* Quod accipe de tempore longo; nam longissimum, id est quadraginta annorum spatium, contra fiscum currite videtur, quoad res jam adquirentas, per l. *Omnes 4. C. de Præscript. 30. vel 40. annor.* generaliter loquentem. Quod si debeantur quidem, necdum tamen sint adquirentes filio, decennium cum bona fide videtur sufficere; imo & interdum quinquennium, l. 2. *C. de Vestigialib. Et Commiss. Covarr. ad d. c. Possessor. p. 2. §. 2. n. 8.* Ut poenæ præscribatur, non requiritur bona fides, cum poena non debeat in foro conscientie ante sententiam Covarr. in 4. *Decretal. p. 2. c. 6 §. 3. n. 31.* Non præscribuntur decimas laici, c. *Cum causam 7. h. 1. qua de re latius inf. de Decimis*; uti nec alias res spirituales, quarum sunt incapaces. Prohibitæ & usucapi res dotales, pupillares. Minoribus non currit longum

tempus; uti nec illis, quibus non est agendi licentia, de quibus videatur Glossa in d. §. *res filii Et Cod. Quib. non obije. longi temp. præscr.* Non præscribit etiam subditus obedientiam contra Prælatum, c. *Cum non liceat 12. hoc tit.* Oldrad. *Conf. 254.* Jurisdicctio tamen præscribi potest veluti jus Episcopale per inferiorem Prælatum, c. *Anatit 15. Et c. 18. h. 1.* Contra res coronæ non currit tempus nisi immemorabile, quæ de re latius Covarr. d. p. 2. §. 2. n. 9. Non præscribuntur etiam procuraciones debitæ visitantibus, c. *Accidentibus 11. Et c. Cum ex officio 16. h. 1.*

Q. An beneficium acquiratur præscriptione. Minime; cum non possint beneficia obtineri sine canonica institutione, c. 1. *de R. Lim 6.* Triennalis tamen pacifica possessio cum titulo colorato prodest ad exceptionem. Navar. *de Præben. Conf. 3.* Covarr. d. p. 2. §. 10. Si tamen adsit bona fides; nam aliàs nec in foro interno tutus quis est, nec in foro externo tolerandus. D. Peckius ad d. c. 1. n. 31. *de R. l. in 6.* Videatur hac de re latius Rebuff. *de Pacif. possessorib. Gomez. ad Reg. Cancell. de trien. possess. 33.* Est & possessio unius anni in beneficiis; quæ facit contra possidentem non impetrari beneficium: nisi in litteris exprimat nomen, & alia conditiones possessoris, & ex vi impetrationis intra sex menses possessor in judicium vocetur. Rebuff. *De annali poss.*

TITULUS XXVII.

De Sententia & re judicata.

SUMMARIUM.

1. Sententia & res judicata in quo differant.
2. Sententia unde dicta & quid.
3. Sententia debet esse certa, & conformis libello.
4. Index conclusionem libelli an egredi possit.
5. Sententia qualiter proferri debeat.
6. Proferenda à judice competente, non tamen excommunicato.
7. Sententia contra Canones lata an sit nulla ipso jure?
8. Sententia valet non continens expressum juris errorem.
9. Sen-

Y

9. Sen-